

דברי העורכת: על ענווה וגאווה מקצועית

ענווה וצניעות (humility and modesty) הן תכונות אנושיות הנחשבות בתרבויות רבות כתכונות חיוביות וחשובות. כך למשל נכתב בתורה על המנהיג משה: "הָאִישׁ מֹשֶׁה עָנִיו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (במדבר, י"ב, ג). מעניין שפרשני התורה כתבו בתחילת המאה האחת עשרה בהקשר לפסוק זה כי מידת הענווה כוללת שתי תכונות עיקריות: שפלות וסבלנות. מצד אחד, העניו צריך להיות שפל מספיק כדי להכיר בפחיתותו. מצד שני, עליו לנהוג בחמלה ובסבלנות כלפי עצמו וחסרונותיו.

חקר מדעי של תכונת הענווה הוא יחסית תחום חדש בשדה הפסיכולוגיה החברתית כנראה בגלל הקושי להגדיר מה זו באמת ענווה. במאמרם של Davis et al (2015) הוגדרה ענווה אינטלקטואלית כ: א. ראייה מדויקת של החוזקות והמגבלות האינטלקטואליות העצמיות, ב. יכולת להתמודד עם רעיונות בצורה הוגנת ולא פוגענית.¹

מה לי כפיזיותרפיסטית, מחנכת ועורכת כתב עת של העמותה לקידום הפיזיותרפיה ודיון פילוסופי בנושא הענווה?

אודה על האמת כי נושא זה מעסיק אותי זה שנים רבות, במיוחד לאור חשיפתי לסטודנטים ולפיזיותרפיסטים צעירים. לעתים אני פוגשת בוגרים צעירים שלמחרת סיום הלימודים פותחים קליניקה פרטית, מגדירים עצמם כמומחים, ומטפלים באופן עצמאי בכל סוגי המטופלים, עם ביטחון עצמי ללא רבב. חלקם גם יודעים לומר למרצים לשעבר שלהם שבעצם לא למדו מהם דבר, או ששיטת הטיפול שלמדו אצלם 'לא שווה' בכלל. ואני שואלת את עצמי מה מקור היוהרה הזאת? ולא פחות חשוב, **לאן היא מובילה?** לעומת זאת, אני פוגשת בוגרים, שלעתים רבות היו סטודנטים מצטיינים, שכל כך הושפעו מהידיעה שחסרות ראיות מחקריות חד משמעיות לגבי חלק מהטיפולים בהם אנו משתמשים, או לגבי המינון האופטימלי של הטיפול, שהם אובדי עצות לגבי הערך של הטיפול בכלל. וכך, במידה רבה הם משותקים מבחינה מקצועית. האם זו צניעות? **ולאן היא מובילה?**

במאמרה "Understanding the difference between humility and low-self esteem" (בתרגום חופשי - להבין את ההבדל בין ענווה והערכה עצמית נמוכה) Alexa Keating מיישבת לדעתי את הדילמה שאוחזת דווקא בפיזיותרפיסטים "הצנועים" שלנו.² לטענתה, יש חשיבות רבה להבדיל בין ענווה לבין תחושת נחיתות ופחיתות. אכן, חסרות עדויות חד משמעיות לגבי היבטים רבים בטיפול הפיזיותרפיה, כמו גם בטיפול רפואה בכלל. אך מאידך, אנחנו עדים להתקדמות מטאורית בידע, במיומנויות, ובתרומה הייחודית שלנו לחברה כאנשי מקצוע הפיזיותרפיה. לכן עלינו לנהוג בחמלה ובסבלנות כלפי עצמינו, ולא לשגות בהערכה עצמית נמוכה. אל לנו לבלבל בין צניעות, יוהרה וגאווה מקצועית!

זה כמובן מחבר אותי לגיליון הנוכחי של כתב העת של העמותה לקידום הפיזיותרפיה. אי אפשר שלא להתמלא בגאווה מקצועית לנוכח הבסיס המדעי המתרחב של המקצוע כמו גם מהעשייה רבת הפנים שלנו כפיזיותרפיסטים, שבאים לידי ביטוי בכתב העת שלנו. גיליון זה כולל מאמרים המתארים מחקרים מקוריים שבוצעו בארץ, כתבות עדכון בנושאים שונים ועוד. אך גולת הכותרת בגיליון זה הוא אוסף של תקצירי הרצאות שחברנו הפיזיותרפיסטים הישראלים הציגו בכנס העולמי לפיזיותרפיה שנערך השנה בז'נבה. תקצירים אלו מעידים על עשייה מקצועית מרשימה ביותר בתחומים רבים ומגוונים. כל הנציגים שלנו בכנס החשוב הזה, מציגי העבודות, נציגי העמותה לקידום הפיזיותרפיה וארגון הפיזיותרפיה, נציגי קבוצות העניין השונות, כמו גם נציגי האקדמיה ונציגי השדה הקליני, זכו להערכה רבה במהלך הכנס ושמו אותנו על המפה המקצועית העולמית!! כמובן, שלא רק ההישגים שלנו בכנס הבינלאומי צריכים למלא אותנו בגאווה מקצועית. די כי נסתכל באתר העמותה לקידום הפיזיותרפיה, בקורסים וההשתלמויות הרבים הנערכים בארץ, בפעילות שלנו בשבוע הפיזיותרפיה הבינלאומי וכיוצא בזה, כדי להתמלא בגאווה.

על כן, אומנם עלינו להיות ענווים, להכיר ולהבין את המגבלות של המקצוע ולהיזהר מיוהרה. אך בד בבד עלינו להיות גאים בכל ההישגים המרשימים שלנו. גאווה מקצועית תצעיד אותנו להישגים הרבים שעוד עומדים לנו בפתח.

יצירתו של מיכלאנג'לו - משה

ולפני שאחתום, ברצוני להודות כאן לדר' תמר יעקב אשר כעורכת כתב העת שלנו במשך שבע השנים האחרונות השקיעה בו מאמצים אין ספור וכישרון רב, ובכך הצעידה את כתב העת להישגים רבים! תקוותי כי בעזרתכם, חברי המערכת, קוראים וכותבים יקרים, אוכל גם אני, כעורכת הראשית החדשה של כתב העת, להמשיך במסורת חשובה זו.

בברכה

פרופ' (אמריטוס) יוכבד לויפר

אוניברסיטת חיפה

1. Keating, A. Understanding the Difference Between Humility and Low Self Esteem, Submitted On February 02, 2015, <https://ezinearticles.com/?Understanding-the-Difference-Between-Humility-and-Low-Self-Esteem&id=8908889>
2. Davis, D.E., Rice, K., McElroy, S., DeBlare, C., Choe, E., Van Tongeren, D.r., and Hook, J.N. Distinguishing Intellectual Humility and General Humility. The Journal of Positive Psychology, Vol 11(3); 2016.